Asia: E 4/2022 vp
Suojeluasiantuntija Liisa Toopakka
Suomen luonnonsuojeluliitto ry
MmV 22.2.2022

Luonnonsuojeluliiton lausunto Valtioneuvoston selvitykseen komission tiedonannosta hiilen kestävistä kiertokuluista

Suomen luonnonsuojeluliitto kiittää eduskunnan ympäristövaliokuntaa mahdollisuudesta lausua aiheesta ja toteaa seuraavaa:

Aloite hiilen kestävistä kiertokuluista on lähtökohtaisesti hyvä. On tärkeää parantaa hiilen kiertoa ja luonnollisten hiilinielujen toimintakykyä luonnon monimuotoisuus ja muut ympäristötavoitteet huomioiden. Läpinäkyvyyden lisääminen ja hiilidioksidin alkuperän luokittelu (fossiilinen, biologinen tai ilmakehä) on tärkeä askel eteenpäin.

Luonnonsuojeluliitto kiinnittää huomiota useisiin kohtiin komission tiedonannossa ja Suomen kannassa, jotka saattavat uhata tiedonannon tarkoitusta vauhdittaa ilmastotoimia EU:ssa:

- Päästöjen vähentämisen tulee olla ensisijaista ilmastopolitiikassa. **Hiilinieluilla ei voida korvata fossiilisten polttoaineiden tai turpeen poltosta aiheutuvia päästöjä.** Fossiiliperäiset ja maankäyttösektorilla tapahtuvat päästöt sekä nielut on pidettävä erillään, sillä ne eivät ole yhteismitallisia. Maankäyttösektorin nielut ovat luonteeltaan erilaisia erityisesti laskennan epävarmuuksien ja pysyvyyden osalta. Päästöjen ilmastoa kuumentava vaikutus on suurempi kuin nielujen viilentävä vaikutus.[1] Maankäyttösektorin sisällä hiilinieluja vahvistavilla toimilla ei voida korvata tarvetta vähentää päästöjä esimerkiksi turvemailta tai metsäkadosta. Sektorin sisällä tarvitaan sekä päästöjä vähentäviä että nieluja vahvistavia toimia.
- Tämä uusi ehdotus ei saa edistää päästöjen kompensoinnin mahdollistamista sektoreiden välillä. Päästöjen siirtely sektorilta toiselle ei vie kohti tavoitteita, päinvastoin, saattaa pahimmillaan vesittää koko EU:n ilmastopolitiikan kehikkoa. **Päästörajoja ja hiilen hinnoittelua tulee vahvistaa osana päästökauppaa, taakanjakosektoria ja LULUCF-asetusta**, eikä niitä tule olla mahdollista kiertää hiilikredittien avulla. Taakanjako- ja päästökauppasektorin vähennyksiä ei siis pidä pystyä lykkäämään kasvattamalla maankäyttösektorin nieluja.
- Negatiiviset päästöt tulee määritellä selkeästi eikä niitä tule sotkea esimerkiksi päästöjen välttämisen kanssa.[2]

[1]Zickfeld et al 2021: Asymmetry in the climate–carbon cycle response to positive and negative CO2 emissions. https://www.nature.com/articles/s41558-021-01061-2

[2]Tanzer & Ramirez, 2019: When are negative emissions negative emissions? https://pubs.rsc.org/en/content/articlelanding/2019/ee/c8ee03338b
- Carbon dioxide is physically removed from the atmosphere
- Upstream and downstream GHGs that are associated with the removal and storage process are accounted for through a broad and comprehensive lifecycle assessment
- Removed carbon is stored in a manner intended to be permanent
- Total quantity of GHGs removed and permanently stored is greater than emissions associated with the process

- Hiilikredittien on oltava, todellisia, mitattavia, huomioitava kaikki kasvihuonekaasut ja säteilypakotteeseen vaikuttavat seikat, pysyviä ja lisäisiä. Tuottajalla tulee olla korkea vastuu tapauksissa, jossa hiilidioksidin poistot vapautuvatkin ilmakehään.
- Luonnonsuojeluliitto yhtyy valtioneuvoston näkemykseen, että kestävät hiilenkierrot eivät saa uhata ruokaturvaa tai aiheuttaa hiilivuotoa. Aloitteen toimeenpanon tulisi kulkea käsikädessä kestävämpien ruokavalioiden edistämisen kanssa. Lisäksi on huolehdittava, että **toimet ovat yhdenmukaisia luonnon monimuotoisuuden suojelun ja vesien hyvän tilan saavuttamisen kanssa.** Erityisesti hiiliviljelyn tulisi tuottaa biodiversiteettihyötyjä. Kansainvälisen ilmastopaneelin ja luontopaneelin raportti korostaa tarvetta torjua ilmastokriisiä ja luontokatoa yhdessä.[3]
- Suomi kertoo kannassaan olevansa kiinnostunut BECCS:n käyttöönotosta. Luonnonsuojeluliitto muistuttaa, ettei **BECCS:in hyödyntäminen ole hiilinegatiivista eli se ei tuota lisäistä poistoa ilmakehästä.** Bioenergia ei ole hiilineutraalia vaan pääosa sen hyödyntämisen päästöistä kohdistuu maankäyttösektorille. Näin ollen BECCSin rooli on päästöjen vähentämisessä eikä lisäisissä poistoissa. BECCS:n toimivuus on kyseenalaistettu myös tutkijayhteisössä.[4] Huolena on ilmastovaikutuksien lisäksi lisääntynyt maa-alan tarve, joka olisi poissa mm. ruoantuotannosta sekä vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen. Bioenergian lisäämisen sijaan päähuomion tulisi olla polttoon perustumattomien ratkaisujen edistämisessä.
- Suomen kannassa kiinnitetään huomiota siihen, että tiedonannossa ei ole käsitelty vapaaehtoismarkkinoiden ja valtioiden velvoitteiden välistä suhdetta. Luonnonsuojeluliiton mielestä hiilen poistoyksiköiden tai hiilikredittien sertifiointiin liittyvän sääntelykehyksen tulisi varmistaa, ettei **kaksoislaskentaa** tapahdu maakohtaisten rekisterien ja yksityisen markkinan kanssa.
- Vuoden 2022 jälkeisen yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) tulee vahvistaa ilmaston kuumenemisen hillintää, siihen sopeutumista ja luonnon monimuotoisuuden suojelua maataloudessa. Vapaaehtoiset markkinat eivät tarjoa riittävää ennakoitavuutta tarvittavaan muutokseen.

Lisätietoja

suojeluasiantuntija Hanna Aho, puh. 040 628 9495, hanna.aho@sll.fi

suojeluasiantuntija Liisa Toopakka, puh. 040 5042 989, liisa.toopakka@sll.fi

[3]IPCC and IPBES 2021: https://zenodo.org/record/5101125#.YhNs1t9fjIV

[4]EASAC 2019: Forest bioenergy, carbon capture and storage, and carbon dioxide removal: an update. https://easac.eu/fileadmin/PDF_s/reports_statements/Negative_Carbon/EASAC_Commentary_Forest_Bioenergy_Feb_2019_FINAL.pdf